

реальній правоохоронній системі. Таке моделювання ситуацій стимулює самостійність курсантів, дає простір для самовираження.

Також варто наголосити на наступний складник вогневої підготовки, а саме тактичне переміщення на зустріч противнику та введення вогню в русі. Під час екстремальної ситуації у більшості випадків вогонь доводиться відкривати в русі. Можлива також така ситуація, коли стрілець захоче наступати на супротивника в агресивній манері, бажаючи обмежити його в діях, або уразити його в русі, змусити його оборонятися чи висовуватися для виконання пострілу [2].

Загалом, підготовка кваліфікованих кадрів для Національної поліції України в умовах воєнного стану вимагає комплексного підходу, що охоплює навчання, тренування та психологічну підтримку. Тільки такий підхід може гарантувати ефективну роботу поліції в умовах складних військових ситуацій.

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015р. № 580-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 25.02.2024).

2. Конєв О.Ю. Тактичне переміщення на зустріч противнику та ведення вогню в русі. *Роль та місце ОВС в розбудові демократичної правової держави: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 10 квітня 2009 р.* Одеса : ОДУВС, 2009. С. 48.

3. Використання інтерактивного мультимедійного обладнання у підготовці поліцейських : навч. посіб. / кол. авт. ; ред. С.А. Комісаров. Дніпро : ДДУВС, 2022. 196 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/9934>.

4. Навчання поліцейських на початковому етапі вогневої підготовки : метод. рек. / за заг. ред. В. Д. Поливнюка. Дніпро : ДДУВС, 2019. 52 с.

УДК 355.085.5

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/620-624

Валерій БІЛЧЕНКО

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДЛЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Сучасний світ динамічно змінюється, а разом із ним і характер загроз безпеці та обороні. Зростають ризики гібридних війн, кібератак, тероризму, дезінформації та інших небезпек. У зв'язку з цим виникає гостра потреба у висококваліфікованих фахівцях, здатних ефективно протистояти цим викликам.

Тому це передбачає розробку цілісної системи реагування на внутрішні та зовнішні загрози національній безпеці, що включає виявлення, нейтралізацію та запобігання їх появи у майбутньому. Оновлення підходів до підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони через впровадження інтегрованої системи освіти є ключовим, з урахуванням принципів спеціалізації та індивідуалізації, зосередженої на підвищенні фахового рівня персоналу та введенні нової культури безпеки на основі стандартів Європейського Союзу та НАТО [1].

Одним із важливих кроків для забезпечення національної безпеки та захисту прав і свобод громадян є посилення інституційних, оборонних та безпекових можливостей органів, які входять до сектору безпеки і оборони. Цього можна досягти шляхом покращення рівня підготовки персоналу, професіоналізації служби в цих органах, підвищення якості і інтенсивності навчання, зміни професійної культури, забезпечення рівних можливостей для жінок і чоловіків, покращення кадрового потенціалу, впровадження сучасних управлінських процедур та стратегічного планування людських ресурсів [2; 3].

Також важливо оновити підходи до навчання персоналу з урахуванням стандартів НАТО та Європейського Союзу, створити ефективну систему реагування на кризові ситуації.

На сьогоднішній день у системі підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони України є декілька проблем. По-перше, відсутній комплексний механізм оцінювання якості

такої підготовки, що призводить до недостатнього врахування реальних загроз. По-друге, зростання кількості та різноманітності гібридних загроз вимагає швидкого оновлення навчальних програм. Ці проблеми є ключовими і потребують негайного вирішення.

Підготовка кадрів для органів сектору безпеки і оборони проводиться в закладах вищої освіти за умовами навчання, що мають свої особливості та підпорядковані відповідним центральним органам виконавчої влади. Це призводить до ситуації подвійного підпорядкування, оскільки вони перебувають під управлінням як Міністерства освіти і науки України, так і Національного агентства з питань забезпечення якості вищої освіти. Така подвійна залежність створює труднощі у реформуванні цих закладів, оскільки вони змушені враховувати вимоги обох установ.

Це призводить до кількох проблем:

- не усі заклади освіти, де проводиться підготовка кадрів для сектору безпеки і оборони, можуть забезпечити абсолютно відкритий характер свого функціонування через наявність підготовки працівників, для яких навчання проводиться з викладанням класифікованих дисциплін зі збереженням конфіденційної інформації;

- неможливо повністю гарантувати автономію закладам, які готують кадри для сектору безпеки і оборони, через специфіку діяльності деяких органів цього сектору;

- вимоги до відкритості під час атестації курсантів у закладах освіти, де здійснюється підготовка кадрів для сектору безпеки і оборони, не завжди може бути виконаною на 100%;

- спеціалізація у закладах, де здійснюється підготовка кадрів для сектору безпеки і оборони, може бути складною через використання однакових стандартів вищої освіти.

Враховуючи це, важливо налагодити конструктивну взаємодію між закладами вищої освіти, що належать до сектору безпеки і оборони, та Міністерству освіти і науки України, а також Національним агентством з питань забезпечення якості вищої освіти.

Один з можливих результатів цієї співпраці – розробка Концепції підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони України. Ця концепція має включати уніфіковані професійні стандарти, вимоги до освітніх програм, а також механізми забезпечення якості навчання і оцінювання кадрів.

Важливим аспектом забезпечення підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони є також створення якісної системи рекрутингу та комплектування сил безпеки і оборони професійними кадрами, які здатні ефективно виконувати відведені їм обов'язки. Ця система повинна ґрунтуватися на чітко визначених, прозорих та справедливих критеріях підбору майбутніх працівників. Впровадження такої системи дозволить провести якісний відбір кандидатів, які бажають працювати у відповідних органах державної влади, що входять до складу сектору безпеки і оборони, та ефективно виконувати завдання оперативного характеру у сфері забезпечення безпеки та правопорядку.

У цьому контексті також важливо звернути увагу на посилення морально-психологічної та національно-патріотичної підготовки кадрів для органів сектору безпеки і оборони, що може бути досягнуто через впровадження ефективної системи соціально-психологічної роботи, військово-патріотичного, духовного та морально-етичного виховання персоналу. При цьому необхідно переглянути та оновити підходи до проведення процедур відбору кандидатів на службу до органів сектору безпеки і оборони, де враховуються як професійні, так і психологічні та моральні якості кандидатів. Процедура оцінювання має використовувати різноманітні організаційно-управлінські, ідейно-виховні, мотиваційні та соціальні механізми впливу.

Невід'ємною умовою якісної підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони є налагодження комплексної взаємодії усіх складових сектору безпеки і оборони у цьому напрямі. Це можливо досягти шляхом підвищення якості та інтенсивності спільної підготовки сил оборони до ведення стратегічних дій, участі у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

Співпраця між відповідними складовими сектору безпеки і оборони дозволить забезпечити підготовку кадрів, які зможуть ефективно реалізовувати спільні превентивні дії, вживати оперативні та інноваційні заходи у напрямку протидії загрозам національній безпеці держави. Для цього необхідно внести відповідні зміни і доповнення до освітніх програм та навчальних планів закладів освіти, що належать до складових сектору безпеки і оборони.

Військова освіта вважається однією із ключових факторів стійкого і безпечного розвитку держави і суспільства. Адаптація її до нових вимог і міжнародних стандартів

підготовки персоналу у секторі безпеки та оборони є важливим напрямком для пошуку інноваційних шляхів у вдосконаленні процесу формування професійної компетентності офіцерів сил оборони та безпеки України.

Реформування військової освіти, що становить важливу інституційну складову будь-якої суверенної держави, має відбуватися швидко і якісно. Це особливо актуально у зв'язку з російською агресією проти України та необхідністю забезпечення бойової готовності всіх військових підрозділів, формувань і інших частин сил оборони та безпеки України.

Головні напрями та завдання реформування військової освіти пов'язані зі змінами законодавства України в сфері безпеки і оборони, а можливі шляхи їх виконання й досягнення стали предметом дослідження вчених педагогічної, психологічної та інших сфер підготовки офіцерів сектору безпеки та оборони України [4; 5; 6].

Сучасні події встановлюють нові стандарти для професійної підготовки офіцерів у секторі безпеки та оборони України. Тепер важливо не лише отримання вищої військової освіти офіцерами, але й розвинута професійна компетентність, високий рівень готовності до виконання складних ситуаційних завдань, включаючи бойові, здатність до саморозвитку, самовдосконалення, використання критичного мислення та гнучкості у різних умовах професійної діяльності під час служби.

Ця компетентність має охоплювати різні аспекти службової діяльності, такі як управління, юридичні питання, адміністрування, економіка, режимно-оперативна (бойова) діяльність та педагогічно-виховна робота.

Кожен з цих аспектів діяльності в підрозділах та формуваннях сил безпеки та оборони має свою унікальну специфіку, яка повинна бути врахована при розробці навчальних та робочих програм відповідних навчальних дисциплін загального та спеціального спрямування, а також їх методичного забезпечення.

Викладачі повинні враховувати потреби у професійних навичках офіцерів у секторі безпеки та оборони, таких як інформаційна безпека, тактико-спеціальна підготовка, правове та економічне обґрунтування управлінських рішень та інше. Важливо пам'ятати, що головними критеріями вимог до військової освіти є потреба держави у висококваліфікованих фахівцях військової справи, здатних керувати військами під час бойових дій, розробляти стратегічні та тактичні плани, контролювати використання сучасного озброєння та військової техніки, мотивувати підлеглих, дотримуватися правил професійної етики та володіти комунікативними навичками.

Згодні з думкою багатьох вчених-педагогів, що для досягнення високого рівня професійної компетентності фахівців необхідно поєднувати традиційні та інноваційні педагогічні методи. Однак, сучасні тенденції вимагають акцентувати увагу на практичній підготовці, використовуючи інноваційні технології, сучасні форми та методи інформатизації, щоб забезпечити самомотивацію до навчання протягом життя. Акцент у навчальному процесі має бути зроблений на розвиток мотивації до активності, творчого підходу, гнучкості, критичного мислення та інших необхідних навичок для виконання службових обов'язків у складних умовах [7; 8].

Основні завдання тактико-спеціальної підготовки під час вивчення спеціальних дисциплін включають:

- організацію оборонних та інших споруд з урахуванням особливостей ландшафтів під час загрози або бойових дій;
- використання певних видів зброї залежно від умов розгортання бойових дій;
- визначення місць дислокації противника для ефективного стримування його дій та створення загроз захоплення територій;
- розробку плану евакуації цивільного населення та надання йому гуманітарної допомоги.
- Основні завдання щодо формування професійних компетенцій, зокрема:
 - розробку превентивних заходів щодо запобігання правопорушень та військових злочинів;
 - створення організаційної структури управління військовим підрозділом та розподіл повноважень;
 - розрахунок потреб в ресурсах та їх забезпечення;
 - використання методів підвищення бойового духу та патріотизму, командоутворення та мотивації до активних дій.

Розглянемо наступні найбільш ефективні інтерактивні методи навчання:

- імітаційне моделювання, що ґрунтується на теорії ігор та Smart-технологіях віртуальної та доповненої реальності, надає офіцерам можливість відпрацьовувати професійні вміння на спеціальних тренажерах, макетах місцевості та моделях складних ситуацій;
- неімітаційні методи, такі як проблемні лекції, бінарні лекції, лекція-візуалізація, евристичні бесіди, дискусії та дебати, міні-конференції та круглі столи;
- проєктні технології, які розвивають критичне мислення та формують системні знання та уміння застосовувати їх у різних ситуаціях;
- технології тренінгу та workshop, які сприяють відпрацюванню комунікативних, соціальних та управлінських компетенцій;
- технології індивідуального навчання, які ефективні для відпрацювання індивідуальних навичок тактико-спеціальної підготовки;
- коучінг, який сприяє розвитку особистісного потенціалу, лідерству та використанню різних ресурсів офіцерів [3].

Ці методи допомагають відпрацьовувати різні аспекти професійної підготовки офіцерів та розвивати їхні потенціали для ефективного виконання завдань у різних ситуаціях.

Вважаємо, що застосування інтерактивних методів навчання під час підготовки офіцерів сектору безпеки та оборони України сприятиме стимулюванню їх активності у процесі засвоєння матеріалу, розвитку мотивації до професійного росту протягом усього життя, що передбачає постійну працю над удосконаленням нових професійних компетенцій, які впливають на підвищення рівня професійної майстерності.

Інтерактивні методи навчання сприяють не лише розвитку професійних, а й інтелектуальних та культурних здібностей офіцерів, а також підвищенню рівня патріотизму. Перспективи подальшого дослідження полягають у аналізі та вивченні міжнародного досвіду застосування інтерактивних методів навчання для розробки моделі професійної підготовки різних категорій офіцерів сектору безпеки та оборони України в умовах ступеневої вищої освіти [7].

У зв'язку зі зростанням геополітичних та технологічних викликів, необхідність інновацій у процесі навчання та адаптації до сучасних реалій стає більш актуальною ніж будь-коли. Розглянувши ключові аспекти цієї проблематики можна запропонувати такі шляхи вирішення:

- аналіз сучасних викликів (гібридні загрози, кібератаки, терористичні акти, розповсюдження зброї масового ураження, а також нестабільність у світовому порядку та багато іншого);
- інновації у процесі навчання (інтерактивні методи, симуляційні вправи, використання віртуальної реальності та інші передові технології);
- адаптація до сучасних реалій (включення в програми навчання курсів з кібербезпеки, гібридної війни, міжнародного права, стратегічного управління та інших ключових аспектів);
- співпраця із зовнішніми партнерами (спільні проєкти, обмін досвідом та ресурсами з іншими країнами, міжнародними організаціями, приватним сектором та академічними установами).

Отже, підготовка фахівців для сектору безпеки та оборони вимагає поєднання інноваційних підходів та адаптації до сучасних викликів. Впровадження передових методів навчання, аналіз сучасних загроз та співпраця із зовнішніми партнерами допоможуть забезпечити підготовку кадрів, які будуть в змозі ефективно відповідати на виклики XXI століття.

1. Клячко В., Білявець С., Діденко О., Дем'янюк Ю. Стан, проблеми та перспективи трансформації військової освіти в контексті реалізації стандартів НАТО. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки. 2022. 28(1), С. 90–104.

2. Баришніков, В. В. & Неймирок, О.К. Шляхи вдосконалення підготовки офіцерів запасу в Україні. Системи обробки інформації, 8(133), 158–161.

3. Брижатиий, Є. І. (2014). Військово-професійна підготовка майбутніх офіцерів: від готовності до професіоналізму. Вісник Національного університету оборони України, 6(43), 13–17.

4. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року No 2469-VIII. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T182469.html

5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021

року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України»: Указ Президента України No 473/2021. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/4732021-40121>

6. Стратегія воєнної безпеки України : Указ Президента України від 25 березня 2021 року No 121/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>

7. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015#Text>

8. Діденко, О. В. Особливості впровадження компетентнісного підходу у професійну підготовку майбутніх офіцерів у ВНЗ. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України, 3. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadrps_2014_3_6

УДК 355.541.2+159.98

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/624-625

Максим КАЛІМАН

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В РУСІ

У сучасному світі, де поліція відіграє ключову роль у забезпеченні громадського порядку та безпеки, питання особистої безпеки працівників національної поліції набуває особливого значення. Застосування вогнепальної зброї є невід'ємною частиною їхньої роботи, і в цьому контексті психологічна складова грає важливу роль у забезпеченні ефективного та безпечного використання засобів примусового впливу.

Перше, на що слід звернути увагу, – це тренування та підготовка поліцейських з точки зору психології. Ефективне використання вогнепальної зброї вимагає не лише фізичної підготовки, але й стійкості психіки у стресових ситуаціях. Поліцейські повинні бути готові до швидкого та рішучого реагування на небезпеку, а це вимагає не лише технічних навичок, але й високої рівня емоційної стабільності. Тренування з елементами стрес-резистентності, ситуаційної свідомості та прийняття рішень в умовах невизначеності є важливою частиною підготовки поліцейських до роботи з вогнепальною зброєю.

Друге аспекту – це психологічна підтримка після застосування вогнепальної зброї. Ситуації, коли працівник поліції змушений використовувати силу, можуть викликати стрес і травму. Важливо мати систему психологічної підтримки та консультування, яка надається негайно після події. Забезпечення можливості відпочинку, розмови з психологами та колегами може допомогти поліцейському подолати стрес та відновити психічну стійкість.

Третій аспект – це ефективне внутрішнє спілкування та комунікація. Командна робота важлива для успішного виконання завдань та забезпечення безпеки всього колективу. Важливо розуміти, як психологічні аспекти можуть впливати на комунікацію в екстремальних ситуаціях, та навчати працівників ефективно взаємодіяти у стресових умовах.

Для того щоб швидко та тактично правильно пересуватися та забезпечувати особисту безпеку поліцейські повинні практикувати вправи, коли вони мають вести вогонь із місця або з місця після пересування. При виконанні цих вправ розвивається вміння стріляти із статичного становища. Усі ці фактори можуть позитивно вплинути на небезпечну ситуацію під час використання чи застосування вогнепальної зброї, працівник поліції залишиться на місці і відкриє вогонь у відповідь [1].

Дотримання заходів безпеки є невід'ємною частиною здійснення прийомів. А що стосовно стрільби з вогнепальної зброї, вона потребує особливих навичок, а саме: увагу з боку керівника стрільб під час професійної підготовки курсантів поліції. Слід звернути особливу увагу таким видам діяльності, як перевірка зброї, тобто огляд і розрядження, при цьому утримуючи ствол у безпечному напрямку, а палець повинен знаходитись поза спусковим гачком [2].